

Kappen is pure verspilling

(1) Van auto's tot wasmachines, gebruikte spullen verhandelen via internet is doodnormaal. Sinds kort krijgen ook volwassen bomen online een tweede leven. Al kost het verplaatsen een lieve duit.

(2) Onlangs kreeg bomenexpert Arjan Zoontjens een bijzonder belletje. Voor een park bij een nieuwbouwwijk, mede door kinderen ontworpen, zocht de Brabantse gemeente Steenberg een paar 'heel grote levensbomen'. De naburige gemeente Breda had zojuist drie monumentale platanen te koop aangeboden via bomenmakelaar.nl, de website van Zoontjens. Die moesten wegens bouwplannen het veld ruimen. "Ik hoefde de twee gemeentes alleen maar te koppelen", zegt Zoontjens. Een deal was snel gemaakt, waarna Zoontjens de bomen uitgroef, op trucks takelde en in hun nieuwe woonplaats weer in de grond zette.

(3) Afgelopen najaar lanceerde de Brabander met twee zakenpartners bomenmakelaar.nl, een online marktplaats voor bomen. Een goed moment, want de Nederlandse economie draait na de crisis¹⁾ weer op volle toeren, en dus wordt er weer volop gebouwd. Voor al die nieuwbouw moeten vaak bomen wijken. Zoontjens: "Pure verspilling. Veel van die bomen zijn prima te verplanten. Bovendien is er vraag naar, want zo'n pasgebouwde wijk is nog hartstikke kaal."

(4) Elke behouden boom is meegenomen. Vooral volwassen exemplaren leveren flinke milieuwinst op,

met name in steden, die hinder ondervinden van het zogenaamde hitte-eilandeffect. Het is daar gemiddeld warmer dan in de omgeving vanwege een tekort aan wind en vegetatie en een teveel aan zonnewarmteabsorberende materialen als asfalt, en vanwege de aanwezigheid van gemotoriseerd verkeer.

(5) Zoontjens: "Grote bomen verkoelen hun directe omgeving tot vijf, zes graden Celsius doordat ze schaduw bieden en water verdampen." Dat verhoogt de leefbaarheid: iedereen weet hoe prettig het is om op een warme zomerdag onder een boom te zitten.

(6) Tegelijkertijd houden bomen veel water vast, zodat bij overmatige regenval – een fenomeen dat door klimaatverandering is toegenomen in Nederland – afvoersystemen niet overbelast raken. "Ze filteren fijnstof en CO₂ uit de lucht", zegt Zoontjens. "En ze herbergen allerlei dieren. In een volwassen boom leven rustig tachtig soorten insecten." Van die insecten leven weer vogels en kleine zoogdieren, waardoor bomen de biodiversiteit in steden stimuleren. Zoontjens: "Bomen zijn complete ecosystemen."

(7) "De grote positieve invloed van bomen op de leefbaarheid van moderne steden wordt steeds algemener onderkend", beaamt Jelle Hiemstra, senior onderzoeker bomen en stedelijk groen aan de Wageningen Universiteit. "Gelukkig maar, want behalve voor het milieu zijn ze ook cruciaal voor mensen."

(8) Zoals de Wageningen Universiteit
85 schrijft op haar website: ‘Natuur kan
bijdragen aan herstel van stress,
aanzetten tot sociaal contact, bij-
dragen aan een optimale ontwik-
90 keling van kinderen, persoonlijke
ontwikkeling, zingeving bevorderen
en stimuleren tot bewegen’.

(9) Aan het verplaatsen van bomen
hangt volgens Hiemstra wel vaak een
pittig prijskaartje. “Niet alle boom-
95 soorten zijn even goed te verplanten.
En zeker bij grote bomen is grondige
voorbereiding nodig.”

(10) In zijn eerste seizoen - het ver-
planten van bomen kan alleen van
100 oktober tot maart - verwisselden via
Zoontjens' online bomenmarktplaats
iets meer dan vijftig bomen van
eigenaar.

(11) Dat lijkt een nogal bescheiden
105 aantal. Zoontjens spreekt niettemin
van een succes: “Er is volop activiteit
op de website, ook van grote spelers
als Staatsbosbeheer, de waterschap-
pen en gemeentes. Dat is hoopvol,
110 want gemeentes zijn veruit Neder-
lands grootste bomeneigenaren.”
Hoeveel bomen ze gezamenlijk
precies bezitten, is onbekend want
bomen worden per gemeente apart
115 beheerd en cijfers hoeven nergens te
worden gemeld.

(12) Die versnippering wil Jeroen
Heindijk, adviseur boombeheer,
tegengaan met zijn eigen, binnenkort

120 te lanceren online platform. Daarop
wil hij de bomenkennis binnen
gemeentes bundelen, van aantallen
en locaties tot medische gegevens,
zodat een nationale digitale bomen-
125 databank ontstaat.

(13) Heindijk: “Zo kun je burgers
beter informeren over het hoe en
waarom van verplaatsen of kappen.
Nu horen ze daarvan vaak pas als de
130 kettingzagen ronken.” Maar het plat-
form moet vooral beleidsmakers
dienen. “Elke planoloog en project-
ontwikkelaar van Nederland zou met
één muisklik moeten kunnen zien:

135 hé, daar staan bomen. En dan met
een tweede muisklik hoe je die kunt
verplaatsen als ze echt weg moeten.”

(14) Hiemstra en Heindijk juichen
Zoontjens' initiatief toe als een eerste
140 stap in de goede richting. “Hij is echt
aan het pionieren”, vindt Heindijk.
Voor komend verplantseizoen heeft
de bomenmakelaar dan ook grote
plannen.

145 **(15)** De drie verplaatste platanen
maken het ondertussen prima. “Ze
staan mooi in het blad”, zegt
Zoontjens. Het verplanten leverde in
Breda en Steenberg en veel leuke
150 reacties op. “In Breda hadden
bewoners kritisch gereageerd op de
geplande kap. Ik ben blij dat ik op
deze manier een oplossing heb
kunnen bieden.”

*naar een artikel van Nils Elzenga,
Trouw, 1 augustus 2018*

noot 1 crisis: de economische crisis die duurde van 2008 tot 2011